

В УКРАЇНСЬКОМУ БОТАНІЧНОМУ ТОВАРИСТВІ

23 квітня 2010 року в Інституті ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України відбулося спільне засідання Центральної ради Українського ботанічного товариства (УБТ) та Наукової ради з проблем ботаніки і мікології НАН України. На порядку денному була спільна доповідь чл.-кор. НАН України Я.П. Дідуха, д-ра біол. наук, проф. С.Л. Мосякіна та канд. біол. наук І.А. Коротченко «Судинні рослини у 3-му виданні “Червоної книги України. Рослинний світ”: таксономічний, географічний та созіологічний аспекти»; доповідь канд. біол. наук Ю.Й. Кобіва «Українські наукові назви рослин (принципи усталеної фітоніміки)»; доповідь д-ра біол. наук Б.Є. Якубенка «Історичні, наукові та навчально-освітні аспекти розвитку ботаніки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України» та звіт ревізійної комісії УБТ.

Головуючою на цьому засіданні була І віце-президент УБТ чл.-кор. НАН України І.О. Дудка. У привітальному слові Ірина Олександрівна передала від президента УБТ академіка НАН України К.М. Ситника щирі вітання всім учасникам засідання та побажання ботанічній громаді успішної роботи.

У доповіді, присвяченій «Червоній книзі України» (ЧКУ), Я.П. Дідух пояснив причини необхідності її третього видання, до авторського колективу якого було залучено 108 фахівців із 25-ти установ, здійснив порівняльний аналіз усіх трьох видань книги, а також кількісного розподілу таксономічних груп, проаналізував розподілення видів рослин і грибів за природними зонами та областями у третьому виданні «Червоної книги України» та підкреслив значення деяких «червонокниж-

них» видів. У своїй доповіді Яків Петрович наголосив на нагальній потребі здійснення заходів щодо збереження цих видів на державному і міжнародному рівнях, виокремив найважливіші з них: дослідження екології, популяційної структури видів із метою прогнозування змін їхньої поведінки; координація цих досліджень; створення бази даних і кадастру; розроблення заходів зі збереження, в т.ч. *ex situ*; розроблення механізмів правового впливу (квот на вилучення, систем штрафів та інших санкцій) на науковій основі; критичний аналіз «Червоного списку МСОП» та інших міжнародних документів і внесення до них доповнень; співпраця з сусідніми державами (обмін досвідом, розроблення методик дослідження та охорони видів).

Співдоповідач д-р біол. наук, проф. С.Л. Мосякін у своїй частині доповіді представив таксономічний розподіл родин, родів і видів у третьому виданні «Червоної книги України. Рослиний світ». Сергій Леонідович звернув увагу на номенклатурно-таксономічні зміни, прийняті в даному виданні, таксономічні проблеми, що існують у сучасній ботаніці. Він також наголосив на необхідності здійснення таких заходів: виконання в Україні Глобальної таксономічної ініціативи; проведення загальнонаціональної та регіональних ревізій ендемічних, реліктових, пограничноареальних видів рослин; критико-таксономічних ревізій проблематичних у систематичному відношенні груп, приведення системи у відповідність із сучасними філогенетичними уявленнями та акцентував на необхідності співпраці із зарубіжними колегами, створенні цифрових бази даних тощо.

Член Львівського відділення УБТ канд. біол. наук Ю.Й. Кобів зробив дуже цікаву й актуальну доповідь «Українські наукові назви рослин (принципи установлення фітоніміки)», в якій висвітлив основні праці вчених із номенклатури українських назв рослин, окреслив шляхи виникнення українських назв рослин і принципи їхнього вибору для подальшої стандартизації.

Голова секції сільськогосподарської ботаніки Київського відділення УБТ та член Наукової ради з проблем ботаніки та мікології д-р біол. наук Б.Є. Якубенко у своїй доповіді розповів про основні ботанічні дисципліни, що викладаються при кафедрі ботаніки у Національному університеті біоресурсів і природокористування (НУБІП) України. Борис Євдокимович окреслив історичні етапи розвитку кафедри ботаніки, відзначив видатних учених, котрі там працювали, вагомі наукові та науково-освітні праці, структуру, досягнення кафедри та проблеми, з якими стикаються співробітники і студенти університету. Він із прикрістю вказав також на тенденцію скорочування кількості годин викладання ботаніки в НУБІП.

Член ревізійної комісії УБТ канд. біол. наук М.В. Шевера детально проаналізував надходження та витрати коштів УБТ, зазначив, що, на жаль, не всі відділення своєчасно сплачують внески.

Перший віце-президент УБТ чл.-кор. НАН України І.О. Дудка оприлюднила заяву академіка НАН України К.М. Ситника із проханням увільнити його з посади президента УБТ у зв'язку зі станом здоров'я. Ірина Олександрівна по-

яснила, що за положеннями Статуту УБТ (п. 4.11) питання про обрання нового президента УБТ може вирішити тільки черговий з'їзд. Тому ботанічна спільнота проситиме Костянтина Меркурійовича до XIII з'їзду залишатися президентом УБТ, а І.О. Дудка тимчасово виконуватиме його обов'язки.

Ірина Олександрівна подякувала членам Львівського відділення УБТ, його голові — М.А. Голубцю, за роботу з підготовки XIII з'їзду УБТ, який відбудеться у Львові у вересні 2011 року.

Перший віце-президент виступила з пропозицією посилити роботу відділень УБТ і переобрати голів Сімферопольського та Чернівецького відділень. На ці посади запропонували кандидатури д-ра біол. наук А.В. Єни та д-ра біол. наук І.І. Чорнея. Пропозиція була підтримана та затверджена присутніми на засіданні.

Заслухавши всі доповіді, учасники засідання почали жваво їх обговорення і зазначили актуальність порушених у доповідях проблем. Особливу увагу приділили доповіді, присвяченій «Червоній книзі України», були відмічені позитивні й негативні сторони цього видання. Промовці наголошували на необхідності сприяння дослідженням, спрямованим на охорону рослинного світу, тим, які пов'язані з веденням «Червоної книги України. Рослинний світ». Було запропоновано створити комісію з моніторингу «червонокнижних» видів, започаткувати окрему рубрику в «Українському ботанічному журналі», присвячену червонокнижним видам тощо.

Обговорюючи доповідь Ю.Й. Кобіва, учасники засідання підкреслили актуальність дослідження сучасної української фітоніміки. У цьому напрямку в українських учених є вагомий здобутки, але існують і певні труднощі. Наголошено на потребі подальшого розвитку досліджень з національної фітоніміки із залученням мовознавців.

Обговорюючи доповідь Б.Є. Якубенка, виступаючи відзначали вагомий внесок викладачів, аспірантів і студентів Національного університету біоресурсів та природокористування України в розвиток української ботаніки. Присутні на засіданні не залишилися байдужими до проблем, які виникають у НУБІП: вони вирішили звернутися до його керівництва з проханням сприяти ботанічним дослідженням на кафедрі ботаніки.

За підсумками роботи спільного засідання Центральної ради Українського ботанічного товариства та Наукової ради з проблем ботаніки та мікології була прийнята така постанова:

1. Схвалити наукові доповіді, виголошені на засіданні, і звіт ревізійної комісії УБТ. Взяти до відома інформацію про поточну діяльність Центральної ради та відділень УБТ.

2. Відзначити, що третє видання «Червоної книги України. Рослинний світ» (2009) є вагомим результатом наполегливої праці великого колективу авторів, про що йшлося у рішенні Президії НАН України від 24.03.2010 р.

3. Враховуючи ключову роль «Червоної книги України» у справі збереження та раціонального використання біорізноманітності, сприяти дослідженням, спрямованим на охорону рослинного світу, зокрема пов'язаним із веденням «Черво-

ної книги України. Рослинний світ». Підтримати тематику цих досліджень в академічних установах і вищих навчальних закладах. Доручити першому віце-президенту УБТ чл.-кор. НАН України І.О. Дудці та віце-президенту УБТ і голові Наукової ради з проблем ботаніки та мікології професору С.Л. Мосякіну звернутися до Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, інших міністерств і відомств (у разі потреби) із пропозиціями щодо забезпечення фінансування наукового супроводу та ведення «Червоної книги України».

4. Запровадити в Українському ботанічному товаристві рубрику, присвячену веденню «Червоної книги України».

5. Підтримати ініціативу Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України та Ботанічного саду ім. О.В. Фоміна Київського національного університету імені Тараса Шевченка про заснування періодичної (раз на два роки) Міжнародної наукової конференції «Рослинний світ у “Червоній книзі України”». Першу таку конференцію провести у жовтні 2010 року на базі Ботанічного саду ім. О.В. Фоміна; відповідальні — проф., д-р біол. наук С.Л. Мосякін, канд. біол. наук В.В. Капустян, канд. біол. наук М.М. Перегрим.

6. Рекомендувати членам УБТ виступати з науково-популярними доповідями, присвяченими Міжнародному року біорізноманітності та «Червоній книзі України».

7. Рекомендувати науковим установам і вищим навчальним закладам різного підпорядкування координувати, в рамках Наукової ради з проблем ботаніки та мікології, вибір та обґрунтування дисертаційних тем аспірантів, докторантів і пошукачів із метою концентрації зусиль ботанічної спільноти України на пріоритетних наукових проблемах (зокрема, й охоплення дослідженнями тих таксонів, які занесені або пропонуються до занесення в ЧКУ), а також щоб запобігти дублюванню тематики досліджень.

8. Відзначити, що сучасний етап розвитку української мови створює передумови для подальшого розвитку й уніфікації національної наукової фітоніміки. У цьому напрямку в українських учених є вагомі здобутки, але існують і певні проблеми. Вважати за доцільне підтримати подальший розвиток досліджень із національної фітоніміки, стимулювати ширше обговорення цих питань із залученням мовознавців.

9. Посилити співпрацю між академічною наукою та вищими навчальними закладами, зокрема звернути увагу на необхідність створення підручників і посібників, які висвітлювали б останні досягнення світової ботаніки та мікології. Вважати першочерговим завданням підготовку наукових кадрів ботаніків і мікологів із числа здібних студентів університетів, аграрних і педагогічних вищих навчальних закладів, сприяти добору молодих ботаніків і мікологів до аспірантури провідних ботанічних установ держави.

10. Посилити роботу із забезпечення сучасного рівня викладання ботанічних дисциплін у вищих навчальних закладах України, звернути увагу Міністерства освіти і науки на потребу підготовки фахівців для вищих навчальних закладів, а через докторантуру — в академічних установах, що сприятиме підвищенню кваліфікаційного рівня професорсько-викладацького складу.

11. Схвалити ініціативу Львівського відділення (голова — М.А. Голубець) з підготовки XIII з'їзду УБТ, який відбудеться у м. Львові у вересні 2011 року. Доручити першому віце-президенту УБТ І.О. Дудці підготувати пропозиції щодо розширення науково-програмного комітету з'їзду за рахунок представників різних відділень.

12. Взяти до відома заяву Президента УБТ академіка НАН України К.М. Ситника про увільнення його від обов'язків Президента УБТ, щиро подякувати йому за мудре керівництво ботанічною громадою України протягом багатьох десятиліть, за постійну орієнтацію товариства на активну позицію у справі охорони рослинного світу, вивчення і збереження фіто- та мікорізноманіття, за відчутну підтримку і створення належних умов для професійного зростання кількох поколінь ботаніків і мікологів нашої держави. Враховуючи, що згідно зі Статутом УБТ Президент УБТ обирається з'їздом Товариства, вважати, що академік НАН України К.М. Ситник залишається Президентом Товариства до проведення чергового з'їзду. Доручити першому віце-президенту УБТ І.О. Дудці у разі потреби виконувати обов'язки Президента УБТ відповідно до Статуту УБТ.

13. Звернутися до керівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України із проханням сприяти ботанічним дослідженням на відповідних кафедрах НУБіП.

О.М. ПЕРЕГРИМ